

ВПЛИВ СУСПІЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙ АРХІТЕКТУРНОГО ОБ'ЄКТА ЯК ГОЛОВНОЇ СКЛАДОВОЇ ЙОГО СТРУКТУРИ

Динаміка суспільного руху відбувається під впливом соціально-економічного стану держави та існуючого політичного режиму, які залежно від програм державного і соціального розвитку формують певну структуру соціуму, суспільну свідомість, напрямки розвитку культури взагалі, й містобудування та архітектури зокрема. Багата на події та зміни суспільно-політичного й економічного стану впродовж ХХ століття історія України надає можливості прослідкувати шлях розвитку архітектурно-містобудівної спадщини зазначеного періоду в будь-яких проявах, в тому числі й у структуроутворенні архітектурно-містобудівних об'єктів.

Централізація влади, що була характерна для СРСР і проглядалася у специфіці владної структури, відсутності виборчої системи, верховенстві комуністичної партії як єдиної політичної сили над іншими органами влади (виконавчою та законодавчою), а також рівень суспільних потреб тогочасного соціуму проявлялися у чіткості і впорядкованості структурної організації будь-яких архітектурних об'єктів, переважанні уявлень про функціональну диференціацію, системність просторів і об'єктів у вигляді мережі, розчленованість й уособлення функціональних зон, що зв'язані між собою за допомогою комунікацій.

Комунікації, що були важливим елементом простору архітектурної споруди – коридори, шлюзи, тамбури, холи, вестибулі, сходи, – займали певну, інколи значну частину простору будівлі і площі (до 25 % і більше), що вважалася транзитною зоною як зв'язок між окремими приміщеннями, обов'язковий перехід, за допомогою якого можна було забезпечити зручне розташування кожної функціональної зони або приміщення.

Комунікації у спорудах здавалися складовою структури архітектурного об'єкта, яка неминуче зменшувала економічну ефективність використання простору. Через це фахівці шукали шляхи, як мінімізувати площу комунікацій, знизити її вплив на техніко-економічні показники (що знаходило відбиття у коливаннях нормативних параметрів припустимої найменшої ширини коридорів, регламентованої будівельними нормами і правилами). Чітка коридорна схема планування споруди з простою формою, часто за типовими проектами, у якій коридор як головний стрижень формування її структури, неодмінно відбивалася у примітивній формі і зовнішньому вигляді.

Потреба виконання централізованих вказівок з приводу скорочення комунікаційної площі підштовхнула на пошук нових типів структури архітектурних об'єктів, у котрих за можливих умов функціонування

комунікаційну площу прибирали зовсім, створюючи компактні схеми блокування приміщень з центральним організуючим простором.

Зміни, що відбулися у нашій країні на початку 90-х років, призвели до позбавлення єдиноначальності у керівництві державою у вигляді однієї політичної сили і утворення чисельних партій, що формулюють власні політичні і соціальні програми. Форма законодавчої влади за європейським типом поки не відрегульована до кінця, але між законодавчою та виконавчою гілками влади встановлена нормальна, прийнята в інших країнах, система підпорядкування. Стала демократична соціальна орієнтація нашої країни пробуджує процеси вільнолюбства серед населення, цінності індивідуального життя, вільного вибору долі, професії, місця проживання і багато чого іншого.

Саме такі демократичні процеси характерні для європейської спільноти. Сучасна європейська архітектура віддзеркалює специфіку соціального стану цього регіону: вона різноманітна, оригінальна за формою і плануванням, створює складні умови візуального сприйняття, що дозволяють насолоджуватися її внутрішнім простором і зовнішнім виглядом, вона багатшарова, складнорозчленована і являє гармонію простору, конструкції і форми. І головне – уся ця фантазія на тему структуро- і формоутворення є відбиттям потреб сучасного суспільства, яке не проживає життя за настановами згори, а вільно обирає свій власний шлях. В будь-якій архітектурній споруді комунікаційні путі є своєрідним кістяком у створенні її структури. Комунікація не тільки забезпечує функціональний зв'язок, але й розкриває погляд реципієнта на панораму оточення, дозволяючи, переміщуючись у просторі, споглядати за змінами і рухом форми, площин, просторів.

У найкращих прикладах європейської архітектури, особливо дитячих закладах, комунікація як відкритий в інтер'єр простір, перетворюється в орієнтир руху різноширотним, різновисотним і різнокольоровим шляхом по казково оформленому оточенню, в якому виростають один за одним, перетікають один в інший і деє домінують об'єкти певних функціональних зон. Енергійний жвавий характер дітей, їхня допитливість і непосидючість у таких умовах знаходить найбільшу віддачу. Як зазначають психологи, саме найбільше за враженнями докільля забезпечує розвиток творчої людини, справжньої яскравої особистості.

Отже, архітектура є відбиттям суспільно-економічного і політичного стану в державі, рівня його культурного розвитку. Ступінь і характер гармонійності середовища обумовлений потребами сьогоденного соціуму. Структура і форма архітектурного об'єкту як середовище, створене людьми для власних потреб і відповідно до їхнього змісту, сприймають на себе вплив суспільних запитів. І з елементів структури найбільш активним є комунікація як функціональний та інформаційно-візуальний каркас, завдяки якому є життєздатною структура і відповідно форма архітектурного об'єкту.